

4. De HEER hoort en bevrijdt

Woord vooraf

* In het studieboekje worden prachtige psalmteksten aangereikt, absoluut de moeite waard om te lezen en erover te mediteren. Ze kunnen troost en moed geven. Ze kunnen je opbeuren en vensters openen naar de toekomst. We moeten er ons echter wel van bewust blijven dat het in bepaalde situaties ook een tegenovergestelde uitwerking kan hebben. In heel wat Psalmen krijgen alle problemen een oplossing. In de realiteit van het leven is dat niet zo, en dan zijn mooie woorden vaak niet genoeg. Misschien dat psalmschrijvers deze werkelijkheid destijds niet op papier durfden te zetten. Vergeet ook niet dat heel wat psalmen geschreven waren voor liturgisch gebruik. In het kader van liturgie is vooral plaats voor positieve emoties. Job daarentegen aarzelde niet om te reageren op de vrome mooipraaterij van zijn vrienden. Hun mooie woorden maakten het hem in al zijn problemen nog extra moeilijk, omdat ze niets aan de situatie veranderden en daarom ook schuldgevoelens opwekten.

** In het lesboekje viel een citaat van E. White mij op: *“Psalmen kunnen soms ook gebruikt worden om valse hoop te wekken. Het antwoord van Jezus op het misbruik van Psalm 91:11-12 laat zien dat vertrouwen in God niet verward moet worden met het op de proef stellen van God of Hem op aanmatigende manier iets vragen wat tegengesteld is aan zijn wil.”*

*11Hij vertrouwt je toe aan zijn engelen,
die over je waken waar je ook gaat.
12Hun handen zullen je dragen,
je voet zul je niet stoten aan een steen.
(Psalm 91) - Zie Mat 4:6*

Zelf vind ik het jammer dat er onmiddellijk gefocust wordt op ‘God op de proef stellen’ en ‘aanmatigende manier om iets te vragen wat tegengesteld is aan Gods wil’. In heel wat gevallen gaat het immers gewoon om een enorme discrepantie tussen vele mooie uitspraken (beloften?) en de realiteit zoals die er helaas vaak uitziet voor heel wat mensen.

Graag wil ik dit illustreren met een voorbeeld. Jaren geleden kwam een broeder naar me toe, geheel ontredderd. Hij toonde mij een stukje psalm uit het boek Jesaja, een variatie op Psalm 91:7 (*“Al vallen er duizend aan je linkzijde en tienduizend aan je rechterhand, jou zal niets overkomen.”*): *“Moet je door het water gaan – ik ben bij je; of door rivieren – je wordt niet meegesleurd. Moet je door het vuur gaan – het zal je niet verteren, de vlammen zullen je niet verschroeien.”* (Jesaja 43:2). Heel kort daarvoor was zijn schoonzus op gruwelijke wijze omgekomen in een woningbrand... Hij kon het met de beste wil van de wereld niet begrijpen: waarom staat er zo iets in de Bijbel? Waarom laat God dat toe... ze was zo gelovig...

*** Het groepsgeprek deze week kan verschillende kanten opgaan. Wilt u zich beperken tot alle mooie psalmverzen die worden voorgesteld, dan verwijzen we u graag door naar het lesboekje. Houdt echter ook dan rekening met al wie de soms bittere realiteit (hùn realiteit!) niet zomaar kan weggommen, en die zich ernstig vragen stelt, soms vragen over hoe je die Bijbelverzen moet lezen en interpreteren, soms ook vragen over God zelf (omdat hun realiteit niet overeenkomt met wat soms gezegd en geleerd wordt).

- Het is heel belangrijk om **mensen te erkennen in hun pijn**, zonder hen murw te slaan met allerhande verzen, zonder extra schuldgevoelens op te dringen (“Als je echt in God gelooft en op hem vertrouwt, dan...”).
- Ook belangrijk om over dit alles **op een gezonde en realistische manier na te denken** omdat je sowieso dergelijke vragen en opmerkingen te horen krijgt van (niet gelovige, maar toch oprechte) mensen om je heen.
- **Ook voor uzelf kan het belangrijk zijn** om eens tijd te nemen voor serieuze bezinning. Vaak redeneren wij vanuit een luxepositie. De meesten van ons hebben het goed. Er is voldoende te eten, we hebben een dak boven ons hoofd, ons leven is niet in gevaar... Zoals Prediker al aangaf in zijn H 3 kan het echter verkeren. Als je dan enkel functioneerde op clichés, hoe vroom ook, dan zou je wel eens met je hoofd tegen de muur kunnen lopen...

- **Praat samen met elkaar, heel eerlijk en met respect voor elkaar, over deze inleiding. Kunt u zich hierin enigszins terugvinden? Hebt over dit alles al eens nagedacht of gesprekken gevoerd? Mogen dergelijke gedachten geuit worden? Indien niet, waarom niet?**
- **Bestaat het gevaar dat, door te focussen op de kloof tussen de beloften zoals geformuleerd in de psalmen en de soms pijnlijke realiteit, het belang en de helende werking van vertrouwen uit het oog verloren wordt? Hoe kun je hierin een gezond evenwicht vinden?**

Psalm 91

Het is makkelijk om allerlei psalmverzen te zoeken die een eenduidig beeld schetsen. Een psalm moet ook in zijn geheel bekeken worden. Psalm 91 staat bekend om zijn krachtige en hoopvolle geloofsuitspraken, waarin de psalmist spreekt over de bescherming en zorg van God voor degenen die op Hem vertrouwen. De psalm bevat prachtige beloften van veiligheid, bevrijding van gevaren en bescherming tegen plagen. Hoewel deze woorden troost kunnen bieden en een geruststelling brengen, is het essentieel om ook de discrepantie tussen deze mooie geloofsverklaringen en de soms harde realiteit van het menselijk bestaan te onderkennen.

In de werkelijke wereld worden mensen op de een of andere manier dagelijks geconfronteerd met lijden, tegenspoed en onrechtvaardigheid. Ziekten, natuurrampen, geweld en andere vormen van lijden zijn realiteiten waarmee individuen en gemeenschappen worden geconfronteerd, ongeacht hun geloof of toewijding aan God. Dit roept de vraag op hoe de beloften van Psalm 91 zich verhouden tot de werkelijkheid van menselijk lijden.

Een positief kritische benadering kan wijzen op de mogelijke valkuilen van een te letterlijke interpretatie van de psalm. Biedt geloof in God automatisch bescherming en vrijwaring van alle moeilijkheden, zoals gesuggereerd in de tekst? Een te letterlijke lezing brengt het risico met zich mee dat mensen die door lijden worden getroffen, worden veroordeeld, alsof hun geloof ontoereikend is. Het is in elk geval goed om vragen te durven stellen, zonder daarom het belang van vertrouwen uit het oog te verliezen.

¹Wie in de **beschutting**¹ van de Allerhoogste woont en overnacht in de schaduw van de Ontzagwekkende, ²zegt tegen de HEER: 'Mijn toevlucht, mijn vesting, mijn God, **op u vertrouw ik**².'

¹*geheime plaats, schuilplaats, bedekking, veilige plaats*

²*ook: bij U ben ik veilig*

Wat ook je situatie is, en ook al is dit soms makkelijker gezegd dan gedaan, vertrouwen op God blijft een essentieel gegeven. Dat vertrouwen kan ook leiden tot vertrouwen in jezelf, in het leven, in de toekomst, in de ander... en verschaft een zekere gemoedsrust.

- **Beschutting zoeken bij God, hoe doe je dat concreet?**
- **Heb jij die gemoedsrust waarover sprake al ervaren?**
- **Wat betekent 'vertrouwen' concreet? Betekent dat ook automatisch dat je 'veilig' bent (dat niets je kan overkomen)?**

³Hij bevrijdt je uit het net van de vogelvanger en redt je van de **dodelijke pest**³,

⁴hij zal je beschermen met zijn vleugels, onder zijn wieken vind je een toevlucht, zijn **trouw**⁴ is een veilig schild.

³*pest, dodelijke ziekte*

⁴*trouw, vastheid, stevigheid → van het beeld van een moeder die haar baby in de armen houdt om hem te voeden (= suggestie van een sterke emotionele vertrouwens- en liefdesband).*

⁵*van de stam 'kapotmaken'*

⁶*tot een ruïne herleiden, vernietigen, plunderen, verwoesten*

⁷*lett.: tot jou naderen, dichterbij komen*

⁵De verschrikking van de nacht hoef je niet te vrezen,

ook de pijn niet die overdag op je afvliegt,

⁶noch de pest die rondwaart in het donker,

noch de **plaag**⁵ die **toeslaat**⁶ midden op de dag.

⁷Al vallen er duizend aan je linkerzijde

en tienduizend aan je rechterhand,

jou zal niets **overkomen**⁷.

- **Hoe realistisch is de beschrijving die de v. 3-7 geven? Hoe lees jij dat, hoe begrijp jij dat, hoe ervaar jij dat?**

- **Hoe geef je dit door aan iemand die bv. een of meerdere dierbaren verloor door covid, door kanker, door... Aan (ook jonge mensen) die ongeneeslijk ziek zijn? Of mensen in Oekraïne of Palestina die (soms tientallen) familieleden verloren, niet door pijlen maar door kogels en bommen?**

⁸Open je ogen en zie hoe wie kwaad doen worden gestraft.

⁹U bent mijn toevlucht, HEER.

Als je mag wonen bij de Allerhoogste,

¹⁰zal het kwaad⁸ je niet bereiken, geen plaag⁹ je tent ooit treffen.

⁸*tegenovergestelde van TOV: het kwade, slechte, onaangename, droevige*

⁹*klap, slag, ziekte, plaag, kwetsuur*

- **Zie je inderdaad dat de 'kwaden' gestraft worden? Ja / nee / soms / op een bepaalde manier wel / dit geldt enkel voor 'later' / ...**
- **Hoe erg moet dat 'kwaad' zijn om onmiddellijk een straf te verdienen? We gaan allemaal soms wel in de fout, toch? Wat moet dan bestraft worden en wat kan door de vingers gezien worden?**
- **"Het kwaad zal je niet bereiken, geen plaag je tent ooit treffen..." En wat als het kwade je toch treft (zoals bij Job het geval was)? Hoe zit het dan met onvermijdelijke schuldgevoelens (zie ook Joh 9)?**

11Hij vertrouwt je toe aan zijn engelen¹⁰, die over je waken¹¹ waar je ook gaat.
12Hun handen zullen je dragen, je voet zul je niet stoten aan een steen.
13Leeuw en adder zul je vertrappen, roofdier en slang vermorzelen.

¹⁰lett.: hij zal zijn engelen bevelen over jou te waken in al je wegen

¹¹SHAMAR: bewaren, bewaken, zorg dragen voor, beschermen

Ik heb het zelf lange tijd moeilijk gehad met vers 11. Kort na het overlijden van mijn broer (17 jaar oud) in een ongeval met 5 dodelijke slachtoffers, waaronder nog een jong meisje en een jongeman die net was afgestudeerd als predikant (allemaal diepgelovig), was er in de sabbatschool een commentaar op dat vers: 'Als je als gezin samen bidt wanneer de kinderen het huis verlaten, dan stuurt God zijn beschermengelen.' Dat is wat wij thuis deden... Als jonge kerel kun je dan moeilijk anders dan vragen: 'Waar waren die beloofde beschermengelen?'

De verzen 11 en 12 werden door de satan aangehaald om Jezus te verzoeken. (Mat 4). Wat leert dit ons m.b.t. een ver-

standig en gepast gebruik van Psalmverzen (en bijbelverzen in het algemeen)? Kunt u voorbeelden geven van gepast of ongepast gebruik? Welke 'regels' nemen we best in acht?

14'Ik zal bevrijden¹² wie mij liefheeft en beschermen wie met mijn naam vertrouwd is.
15Roep je mij aan, ik geef antwoord, in de nood¹³ zal ik bij je zijn, je bevrijden¹⁴ en met roem overladen, **16**je overvloed geven van dagen. Ik zal je redding¹⁵ zijn.'

¹²doen ontsnappen, bevrijden, in veiligheid brengen

¹³angst, nood, ongeluk, tegenslag, lijden

¹⁴bevrijden; ook: toerusten, sterk maken, nieuw leven inblazen (revitaliseren)

¹⁵Yeshu'ah – van het werkwoord YASHA

- "Ik zal bevrijden wie mij liefheeft..." – Dus wie niet 'bevrijd wordt' heeft God niet lief? Dergelijke beweringen hoor je nog soms vandaag, ook in onze kerk. Reactie?
- "In de nood zal ik bij je zijn." – Bespreek samen dit citaat van rabbijn H. Kushner: "In de geest van Psalm 73 gaat het er in het Joodse gebed niet om God te informeren over wat wij geloven en wat wij nodig hebben, maar gaat het erom zijn tegenwoordigheid te zoeken en daardoor veranderd te worden. Wij vragen God niet de wereld te veranderen om het gemakkelijker voor ons te maken erin te leven. Wij vragen Hem alleen ons te verzekeren dat Hij met ons is als wij iets moeilijks proberen te doen."
- Bevrijden... ook: toerusten, sterk maken, nieuw leven inblazen... Misschien verandert je situatie niet, maar krijg of vind je kracht. Ook dit is een goed gevolg van vertrouwen in God. Of niet?

REDDING – YESHU'AH

Laten we nog even stilstaan bij het begrip waarmee de psalmist zijn lied eindigt: REDDING. In de Hebreeuws-Bijbelse mentaliteit is dit niet een theologisch, wel een concreet en praktisch begrip. De wortel van dit woord komt van het begrip 'overvloed'; het werkwoord heeft de betekenis van 'plaats maken, (adem- of leef)ruimte scheppen. Vandaar: "je echt goed voelen". In verschillende situaties kan dit vele vormen aannemen:

- ✓ medisch = gezond zijn
- ✓ sociaal = gelukkig zijn, welzijn en overvloed

In de actieve vorm: helpen, bijstaan (let bv. op de parallel tussen redden en helpen (NBV) / weldoen (NBG) in Psalm 13.6 : "Ik vertrouw op uw liefde: mijn hart zal juichen omdat u redding brengt, ik zal zingen voor de HEER, hij heeft mij geholpen (welgedaan)."

- ✓ bij werk: helpen
- ✓ in gevangenschap: bevrijden, verlossen
- ✓ in gevaar: bijstaan, te hulp komen
- ✓ wanneer iets kapot is: herstellen
- ✓ bij ziekte: genezen of verzorgen
- ✓ t.o.v. een vijand: bijstaan, helpen om de overwinning te behalen

Voor Israël was het doel van dit 'YASHA': Kanaän, het vruchtbare beloofde land; na de ballingschap ging het om een nieuwe maatschappij van recht en gerechtigheid; Jezus gebruikte dan weer het beeld 'Koninkrijk van God' - het leven en de wereld zoals de Schepper het vanaf het begin gedroomd had. Uiteindelijk komt het neer op 'waar leven' zoals God het altijd heeft gewild voor ieder mens! Het nieuwtestamentische (Griekse) 'SODZO' ligt in dezelfde lijn: verlossen, helen, genezing brengen.

En wij?

Het is echt wel belangrijk om een positief godsbeeld te hebben. Het feit echter dat God wordt voorgesteld als 'bevrijder' heeft ook concrete implicaties voor onze levenshouding.

- Het is opvallend hoe de Tien Woorden beginnen met de idee van God als bevrijder. En toch... bevrijding had niets te betekenen als dit niet op een actieve manier geïntegreerd zou worden in het dagelijkse leven van het volk daar in het Beloofde Land. Het volgen van Gods raadgevingen zou ware bevrijding voor iedereen mogelijk maken en bestendigen.
- De naam Jezus, YESHUA, is afgeleid van het werkwoord YASHA. In zijn eerste toespraak in de synagoge van Nazaret verduidelijkt Jezus zijn missie: goed nieuws brengen, vrijlating verkondigen, herstel, vrijheid geven, genade verkondigen. Geweldig natuurlijk! Vergeet echter niet dat hij ons oproept om in zijn voetsporen te treden.